

การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ในประเทศไทย

โดย

สมนึก สมชัยกุลทรัพย์

สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย

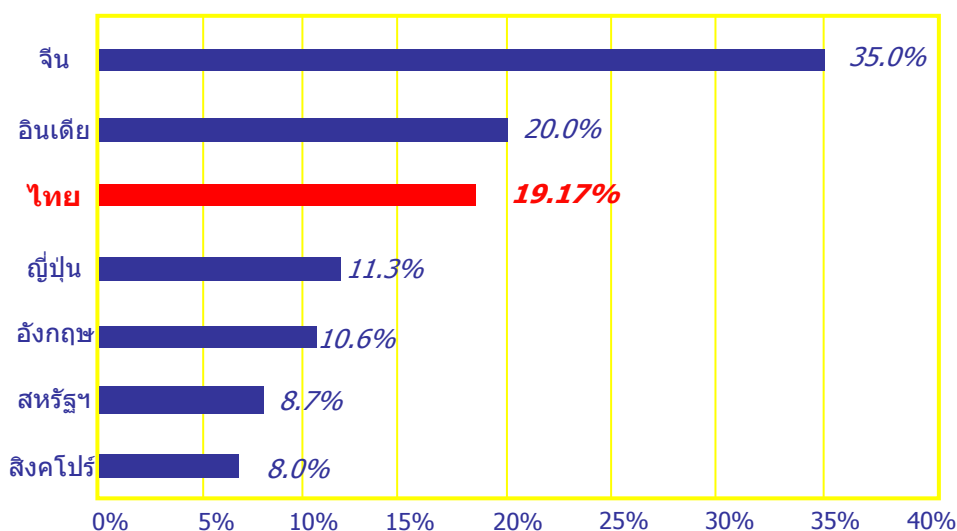
ที่มา

นิตยสาร Logistics Digest

Vol. 01 No. 01 April 2005

ปัจจุบัน การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ (Logistics) ของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย ในปี 2545 ต้นทุนด้านโลจิสติกส์เทียบกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ของไทย เท่ากับ 19.17% ขณะที่ สิงคโปร์ เท่ากับ 8.0% , สหรัฐฯ เท่ากับ 8.7% , อังกฤษ เท่ากับ 10.6% และญี่ปุ่น เท่ากับ 11.3%¹ แม้ว่าขณะนี้การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ในประเทศไทยอยู่ในช่วงเริ่มต้น แต่ก็เป็นที่น่ายินดีที่ประเด็นเรื่องโลจิสติกส์ได้รับความสนใจและถูกกล่าวถึงอย่างมากทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน การพัฒนาาระบบโลจิสติกส์กลายเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ที่มีความสำคัญและต้องเร่งดำเนินการอย่างเร่งด่วน ภาครัฐวางเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ (Logistics Hub) ในภูมิภาคอินโดจีน เนื่องจากโลจิสติกส์จะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Competitiveness)

ต้นทุนโลจิสติกส์ ต่อ GDP ปี 2002

¹ รายงานการศึกษาโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภาพรวมต้นทุนและมูลค่าเพิ่มอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ โดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พฤศจิกายน 2547)

กลไกการทำงานของภาครัฐที่สำคัญที่มีส่วนผลักดันการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ก็คือ คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.) ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะกรรมการชุดนี้จะพิจารณาในประเด็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยที่ประชุมมีมติจัดตั้งคณะทำงาน (Task Force) เพื่อรับผิดชอบงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มอบหมายให้กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก 2) ด้านการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มอบหมายให้กระทรวงการคลังโดยกรมศุลกากรร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก 3) ด้านการพัฒนาฐานข้อมูล มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์โดยกรมส่งเสริมการส่งออกร่วมกับสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก แต่ละคณะทำงานก็ได้ดำเนินการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนงานและโครงการในแต่ละส่วน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่ประมวลและบูรณาการแผนงานเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ในภูมิภาค

หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (Logistics Service Providers) และผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ (Logistics Service Users) เป็นอีกหน่วยงานที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ซึ่งเมื่อเดือนสิงหาคม 2547 หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 14 หน่วยงาน ได้แก่ การรถไฟแห่งประเทศไทย, การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, การท่าเรือแห่งประเทศไทย, บริษัทไทยเดินเรือทะเล จำกัด, บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน), บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), บริษัท วิทยุการบินไทย, องค์การคลังสินค้า, การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, บริษัทไปรษณีย์ไทย, การสื่อสารแห่งประเทศไทย และการโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อผลักดันการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจใน 3 ด้าน คือ 1) การตอบสนองต่อการให้บริการที่รวดเร็ว (Responsiveness) 2) การให้บริการโลจิสติกส์ด้วยต้นทุนที่ต่ำ (Cost Efficiency) และ 3) การให้บริการโลจิสติกส์ที่น่าเชื่อถือและมีความปลอดภัย (Reliability & Security)

ในส่วนของภาคเอกชนก็ได้สังเกตเห็นว่า โลจิสติกส์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ มากมาย หน่วยงานใดเพียงหน่วยเดียวอาจไม่สามารถดูแลรับผิดชอบได้เต็มที่ ดังนั้น หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 หน่วยงาน ได้แก่ สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย, หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, สมาคมธนาคารไทย, สมาคมผู้จัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ, สมาคมเจ้าของ

และตัวแทนเรือกรุงเทพฯ, สมาคมตัวแทนขนส่งสินค้าทางอากาศไทย, สมาคมผู้ประกอบการท่าเทียบเรือสินค้าและคอนเทนเนอร์, สมาคมเจ้าของเรือไทย, สมาคมขนส่งสินค้า, สมาคมการค้าธุรกิจการบินขนส่งสินค้า, สมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย, สมาคมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทย, สมาคมไทยโลจิสติกส์และการผลิต, สถาบันโลจิสติกส์และการขนส่ง, สมาคมบริหารงานจัดซื้อและซัพพลายเชนแห่งประเทศไทย และเครือข่ายนักวิจัยไทยด้านการบริหารจัดการโซ่คุณค่าและโลจิสติกส์ จึงได้ร่วมมือกันที่จะพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ โดยได้จัดตั้งหน่วยงานภาคเอกชนที่จะมาดูแลรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์โดยตรง โดยใช้ชื่อว่า “สมาพันธ์โลจิสติกส์ไทย (Thai Federation on Logistics)” หน่วยงานนี้จะมีหน้าที่ความรับผิดชอบ 3 ประการสำคัญ คือ 1) วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อส่งเสริมการอำนวยความสะดวกทางการค้า 2) รวบรวมปัญหาด้านโลจิสติกส์ที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกทางการค้าจากภาคเอกชน และ 3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งเสนอแนะแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์และเสริมสร้างการอำนวยความสะดวกทางการค้าของประเทศ และเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างทันทั่วถึง จึงได้จัดตั้งคณะทำงาน (Working Group) ขึ้น 5 คณะ คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและกฎระเบียบ 2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้าน Marketing and Promotion) และ 5) ด้าน SMEs

ขณะที่องค์กรที่เป็นตัวแทนของภาคประชาชนอย่างสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม ก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ว่าจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทั้งภาคเศรษฐกิจ และภาคสังคมจึงได้นำเสนอยุทธศาสตร์เชิงลึกการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทยเพื่อการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาคต่อคณะรัฐมนตรี

จะเห็นได้ว่า ขณะนี้ หลายหน่วยงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศอย่างมาก ประเด็นท้าทายในอนาคตก็คือ ทุกหน่วยงานจะต้องประสานความร่วมมือระหว่างกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข้อคิดเห็น และบูรณาการแนวคิดและแผนงานต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศเป็นไปในทิศทางที่เดียวกันและคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (Stakeholders) ทั้งภาครัฐ ภาคสังคม และภาคผู้ประกอบการเอกชน ในขณะเดียวกันในส่วนของภาคผู้ประกอบการเอกชนก็จะครอบคลุมทั้งผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการโลจิสติกส์ด้วย เนื่องจากความร่วมมือกันถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาค และเมื่อระบบโลจิสติกส์มีความเข้มแข็งแล้ว ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว